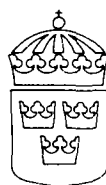

Justitieutskottets betänkande

1988/89:JuU2

Karateklubbar

1988/89
JuU2

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet en motion som riktar sig mot förekomsten av oseriös utbildning i japanska kampsporter. Utskottet avstyrker – med visst uttalande – bifall till motionen.

Motionen

1987/88:Ju810 av Göran Ericsson (m), vari yrkas att riksdagen hos regering-
en begär en utredning av förekomsten av karateklubbar som förmedlar
kunskap i våldsanvändning och där idrottsliga mål saknas och där klubben
inte är ansluten till Svenska budoförbundet.

Motionen har remissbehandlats.

Bakgrund

Allmänt om budosporterna m.m.

Till de orientaliska kampsporterna hör bl.a. judo, aikido, karate, kendo och
jujitsu. Ett samlingsnamn för dessa är *budo*. Gemensamt för budosporterna
är att de härstammar från Japan eller angränsande länder.

Judo, som betyder "den mjuka vägen", utövas utan vapen med använd-
ning av kast och grepp. Tonvikten ligger mera på snabba rörelser och
förslagenhet än på ren fysisk styrka. Judo utövas som motions- och
tävlingsport över hela världen och har förekommit vid de olympiska spelen
sedan år 1964. Till grund för judo och för flertalet övriga kampsporter ligger
jujitsu ("mjuk teknik").

Aikido betyder "den harmoniska kraftens väg" och är en ren självförsvars-
teknik. Det förekommer inga tävlingar i aikido utan avsikten för utövaren är
att uppnå harmoni och öva upp smidighet, koncentration och följsamhet.
Aikido bygger på cirkelrörelser, som syftar till att avleda den anfallande
kraften eller få den att verka mot den som anfaller. Som ren självförsvarstek-
nik utan krav på fysisk styrka har aikido många kvinnliga och äldre utövare.

Också *karate*, som betyder "tom hand", är en självförsvarsteknik som
utövas utan vapen. Rörelserna består huvudsakligen av slag, knuffar och
sparkar. I karatetävlingar är det inte tillåtet att träffa motståndaren utan

utövaren får endast "markera" slaget eller sparken. En särskild form av karate är *kung fu*, med ursprung från Kina. Från Korea härstammar den med karate snarlika kampsporten *taekwondo*.

Kendo betyder "svärdets väg" och är en modern form av den fäktning som i det gamla Japan utövades av samurajerna. I kendo använder sig utövarna av en speciell skyddsutrustning och i stället för en skarpslipad klinga används ett bambusvärd.

Ninja kallades i det gamla Japan en hemlig agent eller spion som huvudsakligen verkade bakom fiendens linjer. En ninja använde sig bl.a. av en magisk konst (*ninjutsu*) för att göra sig "osynlig" eller för att på annat sätt undgå upptäckt. En ninja använde sig av olika redskap och hjälpmedel, bl.a. sådana som liknade kaststjärnor och karatepinnar.

Svenska budoförbundet är ett officiellt specialförbund för de japanska kampsporterna inom Sveriges riksidrottsförbund. Budoförbundet har sin idrottsliga verksamhet uppdelad på fyra sektioner: aikido, jiu-jitsu, karate och kendo. Till karatesektionen hör även taekwondo och kung fu. Inom Budoförbundet fanns tidigare också en judosektion, men sedan den 1 juli 1988 utgör *Svenska judoförbundet* ett eget specialförbund inom Riksidrottsförbundet.

Till Budoförbundet hör ca 450 klubbar med sammanlagt drygt 23 000 utövare. Störst är karatesektionen med 235 klubbar och ca 14 500 utövare. Judoförbundet har 158 klubbar med ca 12 000 utövare.

Motionsmotivering

Enligt motionären förekommer det – vid sidan av seriös tävlingsverksamhet – att kunskaper i karate och ninja tillhandahålls utanför Budoförbundets kontroll. I motionen framhålls att denna utbildningsverksamhet är rent kommersiell och att varken instruktör eller elev har ett sportsligt mål utan avsikten är endast att lära ut hur man dödar eller grovt misshandlar människor. För ninja och liknande stridstekniker finns därmed enligt motionärens uppfattning inte något seriöst eller meningsfullt användningsområde, och det finns skäl att närmare kartlägga omfattningen och inriktningen av den utbildningsverksamhet som förekommer.

Remissyttranden

Utskottet har inhämtat remissyttranden över motionen från brottsförebyggande rådet (BRÅ) och Sveriges riksidrottsförbund.

BRÅ anser att några lagstiftningsåtgärder mot oseriös verksamhet inom kampsporterna för närvarande inte är påkallade. Det är dock enligt BRÅ angeläget att polisen följer utvecklingen på området och att – om verksamheten ökar i omfattning – frågan om åtgärder tas upp på nytt. Vidare anför BRÅ i sitt yttrande bl.a. följande:

Det kan inte uteslutas att oseriöst utövade kampsporter kan öka risker för våldsbeteende hos unga. Det är t.ex. möjligt att ungdomar med våldstenden- ser dras till den form av kampsporter som har andra syften än idrottsliga. Vi vet att ungdomar med sociala anpassningsproblem generellt sett deltar mera i

olika typer av kvalitativt sett sämre fritidsaktiviteter än andra ungdomar. Deras fritid är också i betydligt mindre utsträckning kontrollerad av föräldrar. Några klara belägg för att ungdomar som tränar olika typer av kampsporter skulle vara mer våldsbenägna än andra finns dock inte. Vad gäller de föreningsdrivna kampsporterna får det anses mindre sannolikt att ungdomar, som under ordnade förhållanden deltar i dessa idrottsutövningar, till följd av detta blir våldsamma.

BRÅ är medvetet om att det kan finnas ett litet antal karateklubbar med oönskad verksamhetsinriktning. Med nuvarande lagstiftning anser dock BRÅ att möjligheterna att formellt ingripa mot den i motionen påtalade verksamheten är mycket små. Med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna om mötes- och föreningsfrihet (2 kap. 1 § regeringsformen) synes det inte möjligt att förbjuda dem som bedöms vara oseriösa utövare av karate och andra stridstekniker att slå sig samman för att utöva fritidsverksamhet. Det synes inte heller möjligt att begränsa föreningsfriheten på området så länge verksamheten inte är av militär natur eller innebär förföljelse av viss folkgrupp (2 kap. 14 § regeringsformen).

Det kan vidare antas, att utövare eller instruktörer i sin verksamhet inte har sådant uppsåt att reglerna i brottsbalken om förberedelse eller medverkan till brott är tillämpliga. Om någon vid sådana övningstillfällen skadas kan naturligtvis brottsbalkens bestämmelser om misshandel bli aktuella.

Vid sidan av den statliga utbildningen i självskydd och närstridsteknik, som förekommer för t.ex. polis, militär och väktare, har de senaste åren etablerats företag som säljer försvarskunskap till allmänheten – främst till företagsledare och privata skyddsvakter. Härutöver förekommer den oseriösa kommersiella verksamheten, som motionären beskriver. Dessa privata verksamhetsformer omfattas av näringsfriheten och verksamheten som sådan är inte underkastad insyn från det allmännas sida. Det synes därför inte möjligt att utan en omfattande förändring av nu gällande lagstiftning ingripa mot former av kampsporter som kan anses oetiska. En sådan genomgripande lagstiftningsförändring anser BRÅ inte vara motiverad med hänsyn till de tänkbara brottsförebyggande effekterna.

En förfrågan vid några polismyndigheter och fritidsförvaltningar (Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Umeå) tyder på att de påtalade missförhållandena är av mindre omfattning och helt lokaliserade till Stockholmsregionen. Klubbarna är inte sällan löst organiserade och av varierande varaktighet.

Även om det kan finnas karateklubbar med oönskad verksamhet synes förekomsten vara begränsad. Det nyligen införda förbudet mot att inneha s.k. gatustridsvapen på allmän plats kan medverka till att minska bruket av tillhyggen också i oseriösa kampsporter. Det är av speciellt stor vikt att ungdomar med sociala anpassningsproblem över huvud taget får tillgång till organiserade fritidsverksamheter i föreningsregi.

Enligt *Sveriges riksidrottsförbund* – som inhämtat yttrande från Svenska budoförbundet – finns inget att invända mot motionärens förslag att låta utreda förekomsten av klubbar som fömedlar kunskap i våldsanvändning och som inte är anslutna till Budoförbundet. Enligt Riksidrottsförbundet bör emellertid Budoförbundet först ges möjlighet att klart avgränsa den del av budoverksamheten som hör hemma inom idrottsrörelsen.

I yttrandet förutsätter Riksidrottsförbundet att verksamhet som organiseras inom Budoförbundet bedrivs inom ramen för de regler som Budoförbundet har antagit, att Budoförbundet ansvarar för den utbildning som förekommer inom den egna idrotten och att föreningar som är anslutna till

Budoförbundet är organiserade enligt de demokratiska principer som svensk idrottsrörelse bygger på. I anslutning härill anför Riksidrottsförbundet vidare bl.a. följande.

1988/89:JuU2

Inte minst med avseende på karate måste dessa förutsättningar gälla. Budoförbundet organiserar enligt sina stadgar karate. Inom karaten finns ett flertal olika "stilar". Varje stil har sitt särskilda namn och inte sällan även ett inregistrerat varumärke (som innehas av annan än Budoförbundet). Stilar förekommer även inom Sverige organiserade i egna "stilförbund", vilka ej är anslutna till Riksidrottsförbundet. Genom sin mångskiftande karaktär, och genom inflytandet av utanför Budoförbundet stående krafter, kan karaten vara svår för Budoförbundet att utöva kontroll över. Budoförbundet har i sina stadgar inte heller föreskrivit vilka delar av karaten man organiserar.

I yttrandet förklarar sig Riksidrottsförbundet ha för avsikt att överlägga med Budoförbundet i syfte att få klarhet i huruvida Budoförbundet bör organisera all karateutövning. Vidare anser Riksidrottsförbundet att Budoförbundet, inom ramen för gällande stadgar och bestämmelser, bör försäkra sig om större möjligheter än i dag när det gäller att utöva kontroll över klubbarnas verksamhet, t.ex. beträffande ansvar för graderingsregler och utseende av s.k. mästare.

Utskottet

I detta betänkande behandlar utskottet en motion som riktar sig mot förekomsten av oseriös utbildning i japanska kampsporter. Enligt motionären syftar denna enbart till att lära ut våldsanvändning, och den saknar idrottsliga mål.

Svenska budoförbundet är officiellt specialförbund för japanska kampsporter inom Sveriges riksidrottsförbund. Till förbundet hör ca 450 klubbar med sammanlagt drygt 23 000 utövare.

Utskottet har inhämtat remissyttrandet över motionen från Riksidrottsförbundet och brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Utövandet av japanska kampsporter utgörs till den helt övervägande delen av allvarligt syftande, idrottslig verksamhet i ordnade former. Utövningen synes ha en stark dragningskraft på särskilt ungdom. I Sverige sker denna verksamhet i Budoförbundets och Riksidrottsförbundets regi. Träning och tävling i japanska kampsporter ingår därmed i den viktiga samhällsgemenskap som den samlade idrottsrörelsen utgör. Mot utövandet i sådana former av t.ex. karate finns inget att erinra; träning och tävling i japanska kampsporter kan anses utgöra en på det hela taget meningsfylld fritidsaktivitet.

Vad den nu aktuella motionen vänder sig emot är ett oseriöst utövande av japansk kampsport som i praktiken innebär att utbildning tillhandahålls i användning av våld. I linje med vad utskottet tidigare har uttalat om vikten av åtgärder mot våldsbrottsligheten anser utskottet att uppmärksamhet bör riktas också mot sådan våldsutbildning som påtalas i motionen. Förekomsten av verksamhet av detta slag torde visserligen – som framgår av remissyttrandena – vara begränsad, men enligt utskottets mening är det angeläget att sådan utbildning som enbart syftar till våldsutövande upphör. Utskottet kan

också konstatera att åtgärder i detta syfte har vidtagits av bl.a. Budoförbundet och att även polisen har uppmärksamheten riktad mot den verksamhet som det här gäller.

Utskottet noterar särskilt att Riksidrottsförbundet avser att verka för att det tillskapas en bättre ordning, bl.a. i fråga om möjligheterna att utöva kontroll över verksamheten.

Som framgått delar utskottet den oro för en ökad våldsanvändning som kommer till uttryck i motionen, och enligt utskottets mening är det viktigt att man från polisens sida också i fortsättningen noggrant följer utvecklingen när det gäller oseriös kampsportsutbildning och därvid – i samverkan med idrottsrörelsen – vidtar de åtgärder som kan anses erforderliga. Utskottet utgår från att så sker utan någon särskild åtgärd från riksdagens sida. Med dessa uttalanden avstyrker utskottet bifall till motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ju810.

Stockholm den 8 november 1988

På justitieutskottets vägnar

Karin Ahrlund

Närvarande: Karin Ahrlund (fp), Lars-Erik Lövdén (s), Jerry Martinger (m), Birthe Sörestedt (s), Ingbritt Irhammar (c), Bengt-Ola Rytter (s), Göthe Knutson (m), Göran Magnusson (s), Eva Johansson (s), Anders Andersson (m), Lars Sundin (fp), Anders Svärd (c), Berith Eriksson (vpk), Kent Lundgren (mp), Sigrid Bolkéus (s), Barbro Andersson (s) och Jan Andersson (s).

